

АНАЛІЗ ФІНАНСОВОГО СТАНУ ТОВ «ЗОЛОТИЙ КОЛОС» ВІТОВСЬКОГО РАЙОНУ

Анотація. Центральним елементом системи управління економікою в ринкових умовах є якість вироблення і прийняття управлінських рішень щодо забезпечення рентабельності та фінансової стійкості господарської діяльності підприємства. Фінансова стійкість відображає такий стан фінансових ресурсів, при якому підприємство, вільно маніпулюючи коштами, здатне шляхом ефективного їх використання забезпечити безперервний процес виробництва та реалізації продукції, а також маніпулювати витратами на його розширення і оновлення. Аналіз фінансового стану дозволяє об'єктивно оцінити поточний стан підприємства та визначити напрямки його покращення. У статті досліджено необхідність аналізу фінансового стану підприємства в сучасних умовах, його ліквідність, стабільність та платоспроможність. Обґрунтовано основні методичні підходи до його здійснення, а також його переваги та недоліки.

Ключові слова: фінансовий стан, оцінка фінансового стану, фінансова стійкість, платоспроможність, ліквідність.

Maksymenko Anna, Vlasiuk Anastasia, Kazan Tetiana
Mykolayiv National Agrarian University

ANALYSIS OF THE FINANCIAL STATUS
OF ZOLOTYY KOLOS LLC OF VITOVSKY DISTRICT

Summary. The central element of the economic management system in market conditions is the quality of development and management decisions to ensure profitability and financial stability of economic activity of the enterprise. Financial stability reflects the state of financial resources in which the company, freely manipulating funds, is able through their effective use to ensure a smooth process of production and sale of products, as well as to manipulate the cost of its expansion and renewal. In modern economic conditions, the activities of each business entity are the subject of a large number of participants in market relations (organizations and individuals) interested in the results of its operation. It should be noted that enterprises gain independence, are fully responsible for the results of their production and economic activities to co-owners (shareholders), employees, bank and creditors. In order to ensure the survival of the enterprise in modern conditions, management staff must, first of all, be able to carefully analyze and realistically assess the financial condition of both their enterprise and existing potential competitors. Financial condition – the most important characteristic of economic activity of the enterprise. It is the result of the interaction of all elements of the system of financial relations in the enterprise and is therefore determined by a set of production and economic factors. Financial activity covers the processes of formation, movement and maintenance of property of the enterprise, control of its use. It determines the competitiveness, potential in business cooperation, assesses the extent to which the economic interests of the enterprise and its partners in financial and production terms are guaranteed. Analysis of the financial condition allows you to objectively assess the current state of the enterprise and identify areas for improvement. The information received from various methodical approaches of the analysis allows to define the general financial condition better. The combination of different methodological approaches allows to obtain reasonable conclusions for the needs of different types of users. The article examines the need to analyze the financial condition of the enterprise in modern conditions, its liquidity, stability and solvency. The main methodological approaches to its implementation, as well as its advantages and disadvantages are substantiated.

Keywords: financial condition, assessment of financial condition, financial stability, solvency, liquidity.

Постановка проблеми. В умовах посилення внутрішньої та зовнішньої конкуренції на ринку сільськогосподарської продукції вітчизняні підприємства досить часто за рахунок непродуманої фінансово-господарської політики та переважно короткострокового управління втрачають свої позиції, опиняються на межі банкрутства. Тобто, пристосовуючись до нових умов господарювання, підприємства стикаються зі значними фінансовими труднощами в зв'язку з неправильним перерозподілом коштів і джерел їхнього утворення. У зв'язку з цим постає питання про створення єдиної методики оцінки та аналізу їх фінансового стану як основи подальшого ефективного функціонування.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблеми управління фінансовим станом підприємств та ефективності його оцінки присвячено багато публікацій, серед яких варто виділити праці

Г.І. Кіндрацької, М.С. Білик, А.Г. Загородного, П.Я. Поповича, Г.І. Андреева та багатьох інших. Вище названим авторам вдалось успішно розділити аналіз фінансового стану підприємства на напрямки, за якими результати є більш правильними та зрозумілими. До кожного окремого взятого показника було розроблено пояснення та шляхи, за допомогою яких його можна покращити.

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. В той же час, слід зауважити, що значна кількість питань теоретичного та прикладного характеру все ще залишається досить дискусійною: немає єдності у визначенні єдиного підходу до здійснення оцінки фінансового стану; несистематизованою та не уніфікованою є система показників оцінки; з різних позицій трактуються їх порогові значення, тощо.

Метою статті є дослідження сутності, завдань і необхідності системного аналізу фінансового ста-

ну підприємства та, безпосередньо, оцінка фінансового стану досліджуваного підприємства.

Виклад основного матеріалу. Ефективність функціонування будь-якого суб'єкта підприємницької діяльності визначається, в першу чергу, його фінансовим станом. Фінансовий стан підприємства – це складна економічна категорія, що відображає на певний момент часу наявність майнових і фінансових ресурсів та стан капіталу в процесі їхнього кругообігу, рівень їх збалансованості, ефективності використання а також здатності суб'єкта господарювання до саморозвитку. У процесі діяльності підприємств відбувається безупинний процес кругообігу їх капіталу, змінюється структура майна, коштів і джерел їхнього формування, наявність і потреба у фінансових ресурсах і, як наслідок, – фінансовий стан підприємства [1, с. 498].

Ефективність діяльності підприємства багато в чому залежить від того, наскільки швидко і правильно воно орієнтується у ринкових відносинах. Охарактеризуємо результати фінансової діяльності ТОВ «Золотий колос» Вітовського району (табл. 1).

Дослідження особливостей формування фінансових результатів у ТОВ «Золотий колос» Вітовського району (табл. 1) дозволяє зазначити, що валовий прибуток у 2019 р. складав 17709,4 тис. грн, що є найбільшим результатом за період дослідження. Також у 2019 р. зросла собівартість реалізованої продукції з 54190,4 тис. грн до 63662,5 тис. грн, тобто на 9472,1 тис. грн більше.

За весь період дослідження в ТОВ «Золотий колос» отримували чистий прибуток, який у 2019 р. складав 991,5,0 тис. грн, що на 407,2 тис. грн менше, ніж в 2017 р., проте на

2,2 тис. грн більше, ніж у 2018 р. З іншого боку необхідно відмітити стабільне зростання середньорічної вартості активів та власного капіталу товариства.

Отримання прибутку від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) залежить від здійснення основної діяльності суб'єктів господарювання. Прибуток є складовою частиною виручки від реалізації. У таблиці 2 наведено дані щодо динаміки змін фінансових результатів.

У досліджуваному підприємстві за 2017-2019 рр. зафіксовано приріст як фінансових результатів від операційної діяльності, так і фінансових результатів від звичайної діяльності та чистого прибутку. Так, фінансовий результат від операційної діяльності у 2019 р. зріс на 1,9% або на 319,6 тис. грн порівняно з 2018 р. В свою чергу чистий прибуток збільшився на 0,2% відносно показника 2018 р., проте на 407,20 тис. грн зменшився порівняно з 2017 р., аналогічно як попередні результати. Таким чином, найуспішнішим для ТОВ «Золотий колос» був 2017 р., а найменш продуктивним – 2018 р.

Важливими показниками, що характеризують фінансові позиції підприємства є показники платоспроможності та фінансової стійкості.

Платоспроможність – це здатність підприємства вчасно розраховуватися за своїми зобов'язаннями. Спроможність підприємства швидко погасити свою заборгованість характеризується ліквідністю його балансу, яка визначає рівень покриття зобов'язань підприємства його активами, термін перетворення яких на гроші відповідає терміну погашення заборгованості [2, с. 315].

В економічній літературі досить часто отожднюють поняття ліквідності та платоспроможності підприємства. Ліквідність передбачає

Таблиця 1
Динаміка показників фінансових результатів у ТОВ «Золотий колос» Вітовського району

Показники	2017 р.	2018 р.	2019 р.	Відхилення (+;-) 2019 р. порівняно з	
				2017 р.	2018 р.
Прибуток від реалізації, тис. грн	10341,2	11512,6	17709,4	7368,2	6196,8
Собівартість реалізованої продукції, тис. грн	42172,1	54190,4	63662,5	21490,4	9472,1
Чистий прибуток, тис. грн.	1398,7	989,3	991,5	-407,2	2,2
Середньорічна сума активів, тис. грн	14369,5	23145,7	29343,7	14974,2	6198,0
Середньорічна сума власного капіталу, тис. грн	10496,0	11798,6	12683,4	2187,4	884,8

Джерело: розрахунки проведені на основі зведених показників роботи сільськогосподарських підприємств району (форма 50-сг)

Таблиця 2

Аналіз динаміки змін фінансових результатів у ТОВ «Золотий колос» Вітовського району, тис. грн

Показники	2017 р.	2018 р.	2019 р.	Відхилення	
				(+,-)	%
Фінансовий результат від операційної діяльності: прибуток (+), збиток (-)	2484,3	1456,3	1775,9	319,6	121,9
Фінансовий результат від інвестиційної діяльності: прибуток (+), збиток (-)	-	-	-	-	-
Фінансовий результат від фінансової діяльності: прибуток (+), збиток (-)	-	-	-	-	-
Фінансові результати від звичайної діяльності: прибуток (+), збиток (-)	1705,4	1206,5	1209,1	2,6	100,2
Чистий прибуток (+), збиток (-)	1398,7	989,3	991,5	2,2	100,2

Джерело: розраховано авторами на основі фінансового звіту суб'єкту малого підприємства (форма 1, 2)

наявність ліквідних активів, за допомогою яких підприємство зможе погасити свої борги та розраховуватися за фінансовими зобов'язаннями навіть з порушенням термінів погашення, що передбачені контрактами. Ліквідними активами виступають ті статті активів, які можливо швидко реалізувати, перетворити на готівкові або безготівкові кошти, а також усі види грошових коштів й короткострокові фінансові інвестиції (цінні папери), залишки готової продукції, незавершене виробництво, дебіторська заборгованість (не безнадійна), готівкові кошти у касах [5, с. 301].

Ліквідність балансу – це рівень покриття зобов'язань підприємства його активами, термін перетворення яких у гроші відповідає терміну погашення зобов'язань. Аналіз ліквідності балансу полягає у порівнянні статей активу, що згруповані за ознакою ліквідності та розташовані у порядку її спадання, зі статтями пасиву, що згруповані за ознакою строковості і розміщені в порядку збільшення термінів погашення зобов'язань. Для визначення ліквідності балансу групи активів і пасивів зіставляють між собою [6, с. 128].

Баланс буде абсолютно ліквідним, якщо задовольнятиме такі умови:

- найбільш ліквідні активи перевищують негайні пасиви або дорівнюють їм ($A1 \geq P1$);
- активи, що швидко реалізуються, дорівнюють короткостроковим пасивам або більші за них ($A2 \geq P2$);
- активи, що реалізуються повільно, дорівнюють довгостроковим пасивам або більші за них ($A3 \geq P3$);
- активи, що важко реалізуються, менші за постійні пасиви ($A4 \leq P4$) [3, с. 240].

Недотримання будь-якої з трьох перших нерівностей показує, що ліквідність балансу більшою або меншою мірою відрізняється від абсолютної. Розглянемо аналіз ліквідності балансу ТОВ «Золотий колос» (табл. 3).

У ТОВ «Золотий колос» станом на початок 2019 р. перші три умови не виконувалися, тобто поточні активи були меншими за зовнішні зобов'язання підприємства. Четверта умова виконується, що свідчить про наявність у підприємства власних оборотних коштів, що забезпечує його фінансову стійкість. Невиконання однієї з перших трьох умов указує на те, що фактична ліквідність балансу відрізняється від абсолютної.

За даними станом на кінець 2019 р. баланс досліджуваного підприємства має наступний вигляд: $A1 < P1$; $A2 > P2$; $A3 < P3$; $A4 > P4$. Тобто, абсолютно ліквідним баланс ТОВ «Золотий колос» вважати не можна, оскільки на підприємства на кінець звітної періоду виникли проблеми з погашенням негайних кредитів та довгострокових кредитів.

Нездатність підприємства погасити свої зобов'язання перед кредиторами приводить її до банкрутства. У цьому випадку фінансова стійкість виступає в якості бар'єру банкрутства і забезпечує виконання майнових претензій у разі їх виникнення. У фінансовій стійкості відображаються результати виробничої та фінансової діяльності. Фінансова стійкість представляє системний процес взаємодії цих двох результатів з їх зворотним зв'язком. Через управління оборотними коштами організації фінансова і економічна стійкість забезпечують досягнення максимального доходу на вкладений капітал. Витримування фінансової рівноваги, що задається обмеженнями фінансового та економічного характеру, дозволяє фінансовій стійкості забезпечити оптимальне зростання доходу промислового підприємства з урахуванням її стратегії розвитку [4, с. 276].

Для характеристики фінансової стійкості та платоспроможності ТОВ «Золотий колос» проведемо розрахунок показників (табл. 4).

За результатами наведених даних (табл. 4) можемо зробити висновок, що концентрація власного капіталу ТОВ «Золотий колос» станом на 31.12.2019 р. скоротилась, проте концентрація залученого капіталу збільшилась. З цього приводу можемо зазначити, що, зростання даного показника в динаміці в умовах ТОВ «Золотий колос» означає збільшення частки позикових коштів у фінансуванні підприємства.

Крім того, рівень автономії або фінансової незалежності, концентрації власного капіталу у ТОВ «Золотий колос» менша від рекомендованих показників, крім того в динаміці даний показник зменшується, що вказує на скорочення власних коштів підприємства.

На кожному 1 грн власних коштів, вкладених в активи підприємства, припадає 1,31 грн позикових коштів. Зростання показника в динаміці свідчить про посилення залежності ТОВ «Золотий колос» від інвесторів і кредиторів, тобто про деяке зниження фінансової стійкості.

Таблиця 3

Аналіз ліквідності балансу ТОВ «Золотий колос» Вітовського району, тис. грн

АКТИВ	На початок 2019 р.	На кінець 2019 р.	ПАСИВ	На початок 2019 р.	На кінець 2019 р.	Платіжний надлишок або нестача	
						на поч. період.	на кінець період.
Найбільш ліквідні активи	30,1	14,5	Негайні пасиви	1468,4	1666,6	-1438,3	-1652,1
Активи, що швидко реалізуються	1002,3	1206,3	Короткострокові пасиви	1425,3	1053,7	-423	152,6
Активи, що реалізуються повністю	12043,8	13789,2	Довгострокові пасиви	13049,1	14657,5	-1005,3	-868,3
Активи, що важко реалізуються	15268,40	15332,70	Постійні пасиви	12401,8	12964,9	2866,6	2367,8
Баланс	28344,6	30342,7	Баланс	28344,6	30342,7	-	-

Джерело: розраховано авторами на основі фінансового звіту суб'єкту малого підприємства (форма 1, 2)

Таблиця 4

Фінансова стійкість та платоспроможність ТОВ «Золотий колос» Вітовського району

Показники	2017 р	2018 р	2019 р	Відхилення
Коефіцієнт фінансової незалежності	0,624	0,438	0,427	-0,010
Коефіцієнт фінансової залежності	0,603	1,286	1,340	0,055
Коефіцієнт фінансового ризику	0,198	1,052	1,131	0,078
Коефіцієнт довгострокового залучення капіталу	0,17	0,51	0,53	0,018
Коефіцієнт маневрування власним капіталом	0,708	0,821	0,948	0,127
Коефіцієнт нагромадження амортизації	0,122	0,110	0,148	0,039
Коефіцієнт реальної вартості основних засобів	0,306	0,539	0,505	-0,033
Коефіцієнт майна виробничого призначення	0,812	0,963	0,960	-0,003
Наявність власних оборотних коштів, тис. грн.	12455,8	13076,2	15010,0	1933,800
Коефіцієнт грошової платоспроможності	0,005	0,010	0,005	-0,005
Коефіцієнт розрахункової платоспроможності	0,745	0,363	0,449	0,086
Коефіцієнт ліквідної платоспроможності	2,748	4,519	5,518	0,999

Джерело: розраховано авторами на основі фінансового звіту суб'єкту малого підприємства (форма 1, 2)

Також на підприємстві зростає довгострокове залучення капіталу та нагромадження амортизації. В свою чергу реальна вартість основних засобів зменшується як і вартість майна виробничого призначення.

На кінець 2019 р. коефіцієнти абсолютної і швидкої ліквідності у ТОВ «Золотий колос» не відповідали рекомендованому значенню. Це є свідченням відсутності у товариства швидко ліквідних коштів для погашення поточних боргів. Проте, коефіцієнт покриття відповідає нормі, крім того станом на кінець звітної періоду він зріс. Такими чином, за рахунок оборотних активів у ТОВ «Золотий колос» є змога розраховатися з поточною заборгованістю.

Отже, фінансова діяльність підприємства повинна бути спрямована на забезпечення систематичного надходження і ефективного використання фінансових ресурсів, дотримання розрахункової і кредитної дисципліни, досягнення раціонального співвідношення власних і залучених коштів, фінансової стійкості з метою ефективного функціонування підприємства. Саме цим зумовлюється необхідність і практична значущість систематичної оцінки фінансового стану

підприємства, якій належить суттєва роль у забезпеченні його стабільного фінансового стану.

Висновки та пропозиції. Фінансовий стан підприємства – це комплексне поняття, яке є результатом взаємодії всіх елементів системи фінансових відносин підприємства, визначається сукупністю виробничо-господарських факторів і характеризується системою показників, що відображають наявність, розміщення і використання фінансових ресурсів. Дана ж діяльність характеризується забезпеченістю фінансовими ресурсами, які необхідні для нормального функціонування підприємства, доцільним їх розміщенням та ефективним використанням, фінансовими взаємовідносинами з іншими юридичними та фізичними особами, платоспроможністю та фінансовою стійкістю.

В умовах складної фінансово-економічної ситуації в Україні, яка пов'язана зі зовнішніми глобальними проблемами та внутрішніми складними політично-економічними питаннями, ТОВ «Золотий колос» необхідно вжити усіх можливих заходів щодо стабілізації фінансово-господарської діяльності. З цією метою доцільно рекомендувати проводити постійний моніторинг та оперативний аналіз показників фінансової стійкості та платоспроможності.

Список літератури:

1. Білик М.Д. Фінансовий аналіз : навчальний посібник. Київ : КНЕУ, 2015. 592 с.
2. Ізмайлова К.В. Фінансовий аналіз. Київ : МАУП, 2015. 152 с.
3. Кіндрацька Г.І. Економічний аналіз: теорія і практика. Львів : «Магнолія плюс», 2016. 428 с.
4. Ковальчук М.І. Економічний аналіз діяльності підприємств АПК : підручник. Київ : КНЕУ, 2005. 390 с.
5. Козак В.Г. Аналіз діяльності підприємств. Київ : Урожай, 2013. 306 с.
6. Партин Г.О. Формування стратегічної моделі управління витратами підприємства. *Фінанси України*. 2004. № 11. С. 124–134.

References:

1. Bilik, M.D. (2015). *Finansovyi analiz* [Financial analysis]. Kyiv: Kyiv National Economic University. (in Ukrainian)
2. Izmailova, K.V. (2015). *Finansovyi analiz* [Financial analysis]. Kyiv: Interregional Academy of Personnel Management. (in Ukrainian)
3. Kindratska, G.I. (2016). *Ekonomichnyi analiz: teoriia i praktyka* [Economic analysis: theory and practice]. Lviv: Magnolia plus. (in Ukrainian)
4. Kovalchuk, M.I. (2005). *Ekonomichnyi analiz diialnosti pidpriemstv APK* [Economic analysis of agricultural industry: agricultural industry]. Kyiv: Kyiv National Economic University. (in Ukrainian)
5. Kozak, V.G. (2013). *Analiz diialnosti pidpriemstv* [Analysis of the business]. Kyiv: Harvest. (in Ukrainian)
6. Partin, G.O. (2004). Formuvannia stratehichnoi modeli upravlinnia vytratamy pidpriemstva [Formation of a strategic model of enterprise cost management]. *Finances of Ukraine*, vol. 11, pp. 124–134.